

A 2. periódusban a terület mélyebben fekvő részeit és az árkot feltöltötték, majd egy sóderes, legalább 5 m széles, de helyenként kisebb kövekkel megerősített É–D irányú utat vezettek át rajta. Ezt az utat a 3. periódusban sárga sóderes alapozással megújították és mintegy 8 méteressé szélesítették ki. Az utat két oldalról egy-egy É–D irányú kőfal határolta. Az ÉK-i, nagyrészt csak kiszedett formában megmaradt keskeny konstrukció, valószínűleg kerítőfal volt, ugyanis másik oldalán egy ovális, kitapasztott falú tárológödört találtunk. A DK-i falhoz a modern kor által erősen bolygatott, de néhol a metszetfalban még megfigyelhető, agyagos, keskeny kultúrrétegek csatlakoztak. A leletek alapján a 2. és a 3. periódus egyelőre az 1. sz. végére–2. sz. első felére keltezhető.

A 4. periódusban egy széles, K–Ny-i irányú, Ny felé erőteljesen lejtő árok vágta el az utat és a DNY-i kőfalat. Az árok betöltése igen nagy mennyiségű kerámiatöredéket, köztük sok terra sigillatát, valamint állatcsontot, valószínűleg városi hulladékot tartalmazott. A leletek alapján az árok betöltése az Antoninus-korra keltezhető. (Vámos Péter előzetes meghatározása a terra sigillaták alapján.)

A területen található későbbi rétegek erősen roncsolódtak a modern tereprendezések által. Egy igen késői időszakhoz köthető az az *opus spicatum*-szerű, É–D-i irányú falalap, amelyet már a második útréteg tetejére alapoztak. Szintén késői, valószínűleg már a Kr. u. 4. századra keltezhető egy csontvázas, Ny–K tájolású sír, amelyet a feltöltött árokba ástak bele.

A 2009-ben folytatott ásatások tehát fontos adatokkal szolgáltak a polgárváros K-i előterének római kori használatával kapcsolatban. A területen valamikor a Kr. u. 1. században, keskeny, merőleges, a fő égtájak irányába tájolt árkokat nyitottak. Ezeknek az árkoknak a funkciója egyelőre nem tisztázott. Vízvezető szerepük csak nagyon korlátozott lehetett, ugyanis sok helyen homokos rétegbe ásták azokat, így inkább telekosztásról lehet szó.

A 09/3-as szondában megtalált széles, Kr. u. 1 sz. végére–2. sz. elejére keltezhető út – mérete, továbbá helyzete és iránya alapján – a város K-i peremén futó főútvonal lehetett. Irányát figyelembe véve, erre az útra tájolhatták rá azokat a sír építményeket, amelyeknek csekély maradványait a mostani területtől D-re 2006–2007-ben tártuk fel. Az út mellett talált falmaradványok és erősen sérült rétegek a terület Ny-i részének a Kr. u. 2. és valószínűleg a 3. századi elővárosi használatára utalnak.

A gázgyári temető Kr. u. 2–3. századi Ny-i szélét egyelőre még nem sikerült azonosítani, de a most feltárt csontvázas temetkezések nagy valószínűséggel késő rómaiak. A 09/1 szondában megfigyelt épületomladék szintén a Kr. u. 4. századra keltezhető, amikor a temető valószínűleg Ny-ra, a város felé terjeszkedett tovább. Az 1294. sz. sírból előkerült csontfésű a temető használatát bizonyítja a Kr. u. 4. sz. utolsó, vagy az 5. sz. első évtizedeiben.

LASSÁNYI GÁBOR

91. Budapest, V. Pesti Barnabás utca 6.
(KÖH 73047)

Kö, Tő

Az épület udvarán (24329 hrsz.) 2009. június 25. és július 24. között szondázó feltárást végeztünk a Március 15. téri római tábor K-i oldalához közel, a középkori és török kori Pest központjában.

A kutatás megkezdésekor a mai járósinttől 30–50 cm mélységben azonnal jelentkeztek az újkori, 18–19. századi beépítés maradványai. A feltárt négy újkori gödör betöltéséből újkori, török kori és néhány középkori kerámiatöredéket bontottunk ki. A terület D-i végét egy 18. századi, nagyméretű, kőből rakott derítő zárta le.

Az udvar ÉK-i sarkában, 300–320 cm mélységben egy favázás ház DK-i sarka, továbbá D-i (130 cm hosszú) és K-i (460 cm hosszú) oldalának maradványai kerültek elő. Az agyagos, homokos talajban a faváznak csak a lenyomata maradt meg. Az oldalakat ácskapocs rögzítette egymáshoz. A ház belső sarkában tűzhely maradványát tártuk fel. A kemence égett, faszenes, agyagos sütőlapjából középkori kerámiatöredéket bontottunk ki. Ennek alapján az épület korát a 14–15. századra tehetjük.

ZÁDOR JUDIT – BESZÉDES JÓZSEF

92. Budapest, XI. Barackmag utca
(KÖH 67403)

Ró

2009. március 23-án a BTM Aquincumi Múzeuma telefonos bejelentést kapott, hogy a XI. kerületi Barackmag utcában réginek tűnő faragott köveket látnak egy munkagödörben. Beszédes József régész a helyszínen megállapította, hogy egy markoló által valószínűleg földkitermelés céljából kiásott gödör alján hat darab, nagyméretű, faragott mészkőtömb hever, amelyek közül az egyikén emberábrázolásos reliefdíszítés található. Az elsődleges vizsgálatok alapján úgy tűnt, a köveket helyben, a hegyoldalból bontották ki. A GPS koordináták alapján kiderítettük, hogy a körbekerítetlen telek a 1518/3 hrsz. ingatlanhoz tartozik, ahonnan feltehetően a 1522/5 hrsz területre vitték át a földet tereprendezéshez. Március 25-én a köveket beszállítottuk az Aquincumi Múzeumba.

A területen összesen hat nagyméretű kőemlék hevert a felszínen, ezek közül három reliefdíszítés van: egyikén emberábrázolásos dombormű látható, két összeálló kőemléken pedig hatsoros latin nyelvű felirat. A sírfelirat olvasata és értelmezése: *M(arcus) Aur(elius) Aelianus h(ic) s(itus) e(st) an(norum) X(?) / M(arcus) Aur(elius) Mogetmarus vet(eranus) / al(ae) I Thr(acum) et Aur(elia) Dumnoma/ra fil(io) pient(issimo) et sibi vivi po/suerun(t) – Itt nyugszik Marcus Aurelius Aelianus, aki 10(?) évet élt. (A síremléket) Marcus Aurelius Mogetmarus, a trákok első számú lovas segédcsapatának kiszolgált katonája és Aurelia Dumnomara állították még életükben, drága gyermeküknek és saját maguknak.*